

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

EVALUATIEVERSLAG NATIONALE START 80 JAAR VRIJHEID 12 SEPTEMBER 2024

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

gemeente
Eijsden-Margraten

**liberation
concert**

Inleiding

Inmiddels weet iedereen in Nederland dat in de ochtend van 12 september 1944 Mesch het eerste dorp was dat werd bevrijd. Amerikaanse soldaten van de 'Old Hickory', die wij tot op de dag van vandaag dankbaar zijn, vonden vanuit België hun weg naar Mesch via een smal veldweggetje. Schoolmeester [REDACTED] begroette totaal verbouwereerd de Amerikanen met een welgemeend 'Welkom in Nederland'.

Daarmee markeerde hij het begin van de bevrijding van onze regio, de provincie Limburg en Nederland. Vanaf dat moment werd Nederland verder bevrijd, wat gepaard ging met hevige strijd, vele slachtoffers en een kwellende hongervinter. Het duurde tot 5 mei 1945 voordat heel Nederland bevrijd was. In 2024 en 2025 wordt door het hele land gevierd dat we al 80 jaar in vrijheid leven, terwijl daarbij de harde, actuele werkelijkheid van een oorlog op ons continent scherp op ons netvlies is gebrand.

De nationale start voor de viering van die 80 jaar durende vrijheid vond plaats op 12 september 2024 in Mesch. In de avonduren van diezelfde dag vond ook het traditionele liberation concert plaats op de Amerikaanse begraafplaats te Margraten.

Voor u ligt een evaluatieverslag waarin vanuit verschillende invalshoeken wordt teruggekeken op die memorabele gebeurtenis, waarvan nu al mag worden gezegd dat die als onvergetelijk, indrukwekkend en speciaal zal worden herinnerd.

Alvorens in te gaan op de gebeurtenissen van die dag zal eerst kort worden aangegeven wat er aan die dag voorafging in de voorbereiding.

Wat ging vooraf?

De nationale start van 75 jaar Vrijheid in 2019 vond plaats in Terneuzen van de provincie Zeeland. Destijds werd aansluiting gezocht bij de slag om de Westerscheld die plaatsvond in oktober 1944.

De bevrijding van Nederland was toen echter al weken eerder begonnen in Zuid-Limburg en ook Operatie Market Garden was volop in uitvoering in september 1944. Dit was en is een historisch feit waar geen discussie over kon zijn. Zowel de provincie Limburg als de provincies Noord-Brabant en Gelderland waren dan ook van mening dat de Nationale Start van 80 jaar Vrijheid in Zuid-Nederland zou moeten plaatsvinden.

Vanuit de samenwerking tussen de hiervoor genoemde provincies en het Nationale Comité 4 en 5 mei (hierna: NC 4 en 5 mei) kwam uiteindelijk - en na een geslaagde lobby - voort dat de nationale start van 80 jaar Vrijheid zou beginnen op 12 september 2024 in Mesch, gevolgd door programma's in Noord-Brabant en Gelderland op latere data in september.

Nu duidelijk was dat de nationale start van 80 jaar Vrijheid zou gaan plaatsvinden in Mesch heeft het college van burgemeester en wethouders op 14 november 2023 de "Projectopdracht 80 jaar Vrijheid Gemeente Eijsden-Margraten" vastgesteld. Belangrijk uitgangspunt daarbij was dat de focus werd gelegd op een programma op één dag, namelijk 12 september 2024. Dat kwam neer op een programma overdag in Mesch en het jaarlijkse Liberation concert op de Amerikaanse begraafplaats in de avonduren. De nationale start betekende ook een intensivering van de samenwerking tussen de gemeente, de provincie en het NC 4 en 5 mei die vanaf toen samen aan de lat stonden om die nationale start te organiseren.

Vervolgens heeft de gemeenteraad op 12 december 2023 ingestemd met het realiseren van een financiële reserve voor het te organiseren evenement waarbij een motie is aangenomen.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

Die motie bevat de volgende (financiële)kaders:

"VERZOEKT HET COLLEGE OM

- de kosten voor de gemeente Eijsden-Margraten voor het eendaags evenement '80 jaar vrijheid' in september 2024 onder geen enkele voorwaarde meer dan 275.000 euro te laten bedragen.
- in overleg te treden met de provincie om de bijdrage van 50.000 euro te verhogen en onderzoekt de mogelijkheden om overige (overheids)-inkomsten te genereren.
- de opbrengsten zoals genoemd onder punt twee ten gunste te brengen van de post '80 jaar vrijheid' uit de algemene reserve.
- ervoor zorg te dragen dat er een gedegen evaluatie plaatsvindt, waarbij vooraf bepaalde criteria worden vastgesteld die samen met de raad worden bepaald, bijvoorbeeld via het presidium."

Op basis van de projectopdracht van het college van burgemeester en wethouders en de kaders van de gemeenteraad is de gemeentelijke projectorganisatie voortvarend aan de slag gegaan met het vormgeven van een programma en de voorbereiding en uitvoering daarvan. Dit in samenwerking met een breed scala aan samenwerkingspartners waaronder – zoals eerder aangegeven – de provincie Limburg en het NC 4 en 5 mei.

Op dat moment was het overigens niet bekend of er koninklijk bezoek zou gaan plaatsvinden. Dit werd pas duidelijk op 1 mei 2024. Toen communiceerde de Dienst Koninklijk Huis (DKH) dat het Koninklijk Paar de nationale start 80 jaar Vrijheid zou gaan bijwonen in Mesch. Dit heugelijke feit gaf een extra dimensie aan de voorbereiding en organisatie van 12 september 2024 met regelmatige afstemming met de Dienst Koninklijk Huis (DKH) tot gevolg.

Verder werd ook gaandeweg duidelijk dat er een relatief groot aantal ambassadeurs en andere hoogwaardigheidsbekleders de nationale start zou gaan bijwonen. Het nationale karakter van het evenement, de daaraan verbonden live uitzending via de NOS en komst van het Koninklijk Paar bracht dat uiteraard met zich mee.

Programma en uitvoering

De door het college van burgemeester en wethouders gegeven opdracht zag op het volgende resultaat:

- Het doel van het plan van aanpak is om te komen tot een mooi en memorabel programma met de focus op één dag, 12 september 2024, voor alle leeftijdsgroepen en dat uitvoerbaar en betaalbaar is in vergelijking met 75 jaar vrijheid in 1919;
- Overdragen en bevorderen bewustwording vrijheidsgedachte door het verbinden van het verleden met het heden v.w.b. vrede, veiligheid en democratische rechtsstaat;
- Bewerkstelligen dat in het kader van 80 jaar bevrijding een zo krachtig mogelijke uitstraling van de gemeente in totaliteit uitgaat, m.a.w. de gemeente moet op de kaart gezet worden, ook internationaal.

Deze bestuursopdracht en ook het door de gemeenteraad gegeven financiële kader heeft geleid tot een programma dat was verdeeld over een aantal 'hoofdblokken'.

- De voorontvangst van het Koninklijk Paar, ambassadeurs en hoogwaardigheidsbekleders in Kasteel Mheer;
- De ceremonie en live uitzending in Mesch;
- De rondgang van het Koninklijke Paar in Mesch;
- De activiteiten op de feestweide te Mesch (evenemententerrein);
- Het Liberation concert op de Amerikaans begraafplaats te Margraten met een afsluitende receptie in het gemeentehuis te Margraten.

Hierna zullen de hierboven opgesomde hoofdblokken van het totaalprogramma van 12 september 2024 worden doorlopen.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

Voorontvangst in Kasteel Mheer

Voorafgaand aan de ceremonie en live uitzending in Mesch werd, onder regie van de Provincie Limburg en de DKH, een voorontvangst van hoge gasten georganiseerd in kasteel Mheer. Dit vanwege de goede ontvangstmogelijkheden en situering ten opzichte van Mesch. Niet onbelangrijk daarbij is het feit dat het kasteel in de eerste dagen van de bevrijding heeft gediend als eerste hoofdkwartier van het Amerikaans leger in Nederland.

De hoge gasten bestaande uit het Koninklijk Paar, ambassadeurs en bewindspersonen, werden welkom geheten door de gouverneur en de burgemeester. Na de protocolaire ontmoeting en een kort verpozingsmoment met een passende lunch ontvingen de gasten een uniek relatiegeschenk – een speciaal gemaakt schilderijtje door een lokale kunstenaar [REDACTED] - en verplaatste het gehele gezelschap zich met een strak georganiseerde en beveiligde colonne richting Mesch voor het bijwonen van de ceremonie.

Fotograaf [REDACTED]

De ceremonie en live uitzending in Mesch

Zodra bekend werd dat de Nationale start van 80 jaar bevrijding was toegewezen aan Limburg en in het bijzonder aan de gemeente Eijsden-Margraten, is contact gezocht met [REDACTED] Entertainment Productions. De nationale start betekende immers ook een live uitzending op de nationale televisie door de NOS met alle organisatorische en operationele zaken die daarbij komen kijken.

[REDACTED] en zijn bedrijf is ter zake deskundig en ervaren als het gaat om het werken met de NOS en ook voor wat betreft het creatief geven van inhoud aan een eigentijdse ceremonie. De DKH is uiteraard ook nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de ceremonie, zeker daar waar het de rol van de koning en koningin betrof. Zo heeft de intocht van het koninklijk paar, samen met Old Hickory veteraan [REDACTED] een onvergetelijke indruk gemaakt op iedereen in het publiek ter plaatse en achter de beeldbuis.

De ceremonie begon met een ontmoeting van het koninklijk paar en [REDACTED] bij grenspaal 35 op de grens van België en Nederland en meteen aansluitend hun intocht in authentieke militaire voertuigen over dezelfde landweg die op 12 september 1944 ook is gebruikt door de Amerikaanse soldaten bij de bevrijding van Mesch. Een mooiere symboliek kon er niet zijn. Na het arriveren van het koninklijk paar en [REDACTED] bij de ceremonielocatie werd de ceremonie uitgevoerd in een eigentijds jasje. De nadruk lag op het vieren van de bevrijding en niet zozeer op herdenken.

Kransleggingen en andere vergelijkbare plichtplegingen zijn daarom bewust achterwege gebleven. Daarbij moet worden opgemerkt dat ook de beschikbare tijd voor de live uitzending van grote invloed is geweest op het programma van de ceremonie. Het aantal toespraken was daarom ook beperkt. Die eer is toegekomen aan gouverneur [REDACTED] burgemeester Alain Krijnen en [REDACTED] nabestaande van private [REDACTED] die in de buurt van Mesch op 12 september 1944 als eerste Amerikaanse soldaat is gesneuveld bij de bevrijding van Mesch.

De deskundig en zeer ervaren ceremoniemeester [REDACTED] tevens vice-voorzitter van het NC 4 en 5 mei, zorgde ervoor dat het verloop van de ceremonie goed werd bewaakt en gemodereerd.

Naast de drie genoemde toespraken is de ceremonie voorzien van diverse elementen, zoals een ontvangst en bloemlegging door de kinderen van de Openbare Basisschool [redacted] het ontsteken van het bevrijdingsvuur door Atletiek Maastricht en de Maasrunners, het lied "The white cliffs of Dover" gezongen door [redacted] op LED schermen de verhalen van ooggetuigen, een tekstvoordracht of 'spoken word' door [redacted] acteur en afgestudeerd aan de Toneel Academie Maastricht, passende muziek en zang door The Forces Sweathearts, een fly by van historische vliegtuigen en bijzondere aandacht voor de aanwezige WW2 veteranen die - aansluitend aan de ceremonie - een liberation tour reden door Mesch, richting feestweide.

In het bijzonder moet worden genoemd het feit dat onze gemeentelijke harmonieën en fanfares (11) de ceremonie - in de vorm van een gelegenheidsorkest - muzikaal hebben kunnen omlijsten onder leiding van dirigent [redacted]

Samen met dirigent [redacted] en ambtenaar [redacted] van kunst en cultuur, ook bevoegd muziekdocent, is de muziek samengesteld voor maar liefst 57 muzikanten. Na slechts drie repetities en een generale repetitie werd er een mooie muzikale omlijsting van de ceremonie neergezet. Het organiseren van de nodige bijeenkomsten, repetities en uitvoering op de dag zelf is succesvol verlopen. Alle muzikanten waren enthousiast en staan open voor eventueel vervolg als gelegenheidsorkest.

80 jaar
7 vrijheid

Nationaal Comité
4 en 5 mei

provincie
Limburg

gemeente
eijsden-margraten

liberation
concert

Voor wat betreft de genodigden voor de ceremonie is het van belang op aan te geven dat al in een vroegtijdig stadium is vastgelegd en gecommuniceerd dat de alle inwoners van Mesch en met voorrang een plaats kregen op de tribune. Uitgangspunt was het behoud van intimiteit en kleinschaligheid van de ceremonie en publiek. Dit uitgangspunt werd bijzonder gewaardeerd door de gemeenschap van Mesch. Uiteraard had dit een strikter uitnodigingsbeleid tot gevolg voor de overige gasten aangezien het aantal plaatsen op de tribune door de beschikbare ruimte beperkt was, sommige mensen van buiten Mesch moesten helaas worden teleurgesteld. Geen gemakkelijke opgave in de operationele uitvoering maar uiteindelijk is dat gelukt. De ervaring van- en ondersteuning door het NC 4 en 5 mei bleek daarbij van grote waarde.

De rondgang van het Koninklijke Paar in Mesch

Na de beëindiging van de live uitzending en het vertrek van de veteranen begon het koninklijk paar, begeleid door de gouverneur en burgemeester, aan een rondgang door Mesch die eindigde op het evenemententerrein.

De grootste operationele uitdaging was ervoor te zorgen dat die rondgang niet alleen ordentelijk en veilig zou verlopen maar zeker ook binnen het door de DKH aangegeven tijdsbestek en regie. Het was bovendien zaak dat die rondgang op het juiste moment zou aansluiten bij de activiteiten op de feestweide.

Het allereerst werd een bezoek gebracht aan het zogenaamde 'pop up museum' in het voormalig schoolgebouw in Mesch. Dit tijdelijke museum was een initiatief van het bevrijdingscomité Mesch waarmee veelal Amerikaanse spullen uit WW2, afkomstig van verzamelaar [REDACTED] uit Voeren, werden tentoongesteld. Dit museum heeft overigens ook in de dagen na 12 september nog buitengewoon veel (ruim 1200) bezoekers mogen ontvangen.

Na het museum werd het voormalig Café van den Hoven bezocht alwaar het koninklijk paar een kort gesprek had met de kinderen van schoolmeester [REDACTED] die destijds als eerste inwoner van Nederland de bevrijders begroette.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

Vervolgens liep het koninklijk paar langs het kunstwerk van [REDACTED] (thans in bruikleen bij de gemeente) naar de kerk waar, onder begeleiding van pastoor [REDACTED] het mooie bloementapijt werd bezichtigd om via een erehaag van de Jonkheid van Mesch de kerk te betreden. In de kerk is het gedenkboek getekend en in de tuin van de pastorie heeft het koninklijk paar gesprekken gevoerd met ooggetuigen van de bevrijding van Mesch, behorende tot de oudste inwoners van Mesch.

Vanuit de tuin van de pastorie liep het koninklijk paar naar de feestweide. Bij de ingang overhandigde veteraan [REDACTED] het Old Hickory boek aan de Koning die dat met veel belangstelling in ontvangst nam en een spontane fotosessie met het koninklijk paar en de Amerikaanse Ambassadeur kon plaatsvinden. Op de feestweide werd het koninklijk paar met veel muziek en dans ontvangen en toegezongen door de leerlingen van groep 7 en 8 van alle basisscholen in Eijsden-Margraten. Bovenover maakten drie oude WW2 vliegtuigen een aantal fly by's over het terrein. Hierna wordt iets dieper ingegaan op de activiteiten op de feestweide.

De rondgang is succesvol en zonder onregelmatigheden verlopen. Tijdens de rondgang had het Koninklijk Paar contact met het publiek. Op de feestweide ontstond een spontane oploop van de kinderen rond het Koninklijk Paar, dit werd van beide zijden zeer gewaardeerd.

De activiteiten op de feestweide

Al eerder, op donderdag 21 maart 2024, vond de aftrap plaats van de jeugdviering van 80 jaar vrijheid, in de vorm van een jeugdparticipatiesessie. Van alle negen scholen waren afgevaardigde leerlingen aanwezig. De kinderen kregen de gelegenheid om met de burgemeester en wethouder [REDACTED] in gesprek te gaan. De onderwerpen geschiedenis, sport en bewegen, en kunst en cultuur stonden hierbij centraal.

Samen met de kinderen hebben we de invulling van 80 jaar vrijheid vormgegeven. De kinderen kwamen met waardevolle ideeën, en wij vonden het belangrijk om hun visie en mening te betrekken bij de verdere invulling van het programma. Wat betekent vrijheid voor hen?

De input van de kinderen is vervolgens uitgewerkt in acht workshops, die een veelzijdig programma boden met verhalen uit het verleden, bewegingsactiviteiten, leerzame ervaringen en kunst. Op zoek werd gegaan naar jonge veteranen, aangezien voor veel mensen een veteraan vaak iemand van oudere leeftijd is. Echter, een veteraan is iedere (oud-)militair die op uitzending of vredesmissie is geweest. Het was een doel om te laten zien dat er ook veel jonge veteranen zijn, die hun verhaal konden delen.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

In samenwerking met [redacted] werd de eerste workshop ontwikkeld, waarin drie veteranen uit onze gemeente (tussen de 30 en 45 jaar) hun ervaringen als militair deelden, waarna de kinderen de gelegenheid kregen om vragen te stellen. Dit resulteerde in prachtige verhalen en waardevolle dialogen.

De tweede workshop werd verzorgd door vier veteranen, die een stormbaan in defensiestijl bouwden en de kinderen begeleidden bij het overwinnen van deze hindernis. Samen met re-enactment groep The Replacements en Liberty Maastricht ontwikkelden we een activiteit waarin de kinderen kennismakten met historische materialen, zoals een radiostation, een legertent, de basisuitrusting van een soldaat en EHBO-materialen.

Om vrijheid ook via kunst tot uitdrukking te brengen, werkten we samen met Stadsnomade aan de creatie van "vrijheid-shirts" met graffiti. De kinderen mochten zelf kiezen welk symbool zij op het shirt schilderden, dat zij uiteindelijk mee naar huis mochten nemen. Vrijheid in hun eigen dorp werd besproken met ProDemos, waarbij de kinderen aan de slag gingen met het ontwerpen van hun eigen "Land van hun Dromen." Pro Demos is het "Huis voor democratie en rechtsstaat en legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen, in de gemeente, het waterschap, de provincie het land en de Europese Unie.

In de workshop 'Vrijheidstratego' werden de kinderen uitgedaagd met de vraag: "Hoe wisten de soldaten eigenlijk de weg zonder Google Maps?" De opdracht was om coördinaten te vinden en deze op een landkaart van de gemeente Eijsden-Margraten te lokaliseren. De Bucket Drum workshop: Muziek speelt een belangrijke rol in oorlog en vrijheid. Veel muziekstukken gaven de soldaten destijds steun. Daarnaast biedt muziek een manier om vrijheid te vieren. Dankzij de Bucket Drum-workshop van Sound Academy Maastricht konden de kinderen samen muziek maken, wat uiteindelijk terugkwam in de eindshow.

De verbinding tussen dans en vrijheid werd gevonden in het vermogen van dans om emoties, gedachten en persoonlijke expressie zonder woorden over te brengen. Dans biedt ruimte voor zelfexpressie en creëert een gevoel van vrijheid. Samen met de CIOS dansstudenten leerden de kinderen de gezamenlijke dans op het lied "VRIJHEID" van Kinderen voor Kinderen, in samenwerking met het NC 4 en 5 mei. Deze dans werd samen met de Bucket Drum uitgevoerd tijdens de eindshow, die werd afgesloten met een fly-over en een spetterende show, waarin ook [redacted] betrokken was. Op de achtergrond zorgde het reünie orkest van de Limburgse Jagers voor de muzikale omlijsting. De dag werd door zowel de kinderen, de scholen als de workshopgevers als zeer positief en leerzaam ervaren.

**80 jaar
7 vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

Kunst en cultuur

Kunstproject "Vrijheid – een ononderbroken verhaal"

De gemeente Eijsden-Margraten viert met haar inwoners de vrijheid. Dit gebeurde ook door middel van Kunst & Cultuur. Het project van team Kunst & Cultuur heet "Vrijheid – een ononderbroken verhaal" en viert de vrijheid in het verleden, het heden en de toekomst.

Door middel van een open aanbesteding werden kunstenaars uitgenodigd om een concept in te dienen dat de vrijheid viert. Hierbij heeft de gemeente aangegeven voorkeur te hebben voor een kunstinstallatie die na de viering op 12 september in meerdere stukken verspreid kan worden, zodat op zoveel mogelijk plekken in onze gemeente de vrijheid gevierd kan worden.

Hierop hebben een dertigtal lokale, regionale en nationale kunstenaars gereageerd. Deze inzendingen zijn beoordeeld door een onafhankelijke kunstcommissie, bestaande uit o.a. een internationale curator van de Biënnale van Venetië en burgemeester [REDACTED]. Uit deze selectieronde is een Top 3 inzendingen voortgekomen.

Vervolgens waren de inwoners en bezoekers van Gemeente Eijsden-Margraten aan de beurt: op 12 september werd de Top 3 inzendingen gepresenteerd op de feestweide aan alle bezoekers van de viering te Mesch. Gedurende september en oktober konden inwoners en bezoekers van onze gemeente stemmen op hun favoriete inzending uit de Top 3. Het stemmen vond plaats via het KIEM-platform, hét online culturele platform van de gemeente Eijsden-Margraten. KIEM staat voor Kunst In Eijsden-Margraten.

Op dit platform zijn alle kunstenaars uit onze gemeente terug te vinden en wordt cultureel nieuws en de culturele agenda gedeeld, maar vind je ook oproepen aan kunstenaars en inwoners, zoals deze.

De viering op 12 september te Mesch was dus het officiële startschot van de publieke stemronde. Het Team Kunst & Cultuur was daarbij aanwezig om de top 3 te presenteren aan eenieder die geïnteresseerd was. Het was voor alle inwoners of bezoekers van onze gemeente mogelijk om te stemmen.

80 jaar
7 vrijheid

Nationaal Comité
4 en 5 mei

provincie
Limburg

gemeente
eijsden-margraten

liberation
concert

Deze stem konden ze online uitvoeren, waarbij gevraagd werd om naam, woonplaats en e-mailadres achter te laten. Inmiddels is aan het einde van de stemronde een winnaar uitgekozen, [REDACTED] wiens kunstwerk, bestaande een bronzen plaquette 'vrijheid', voor de gemeente Eijsden-Margraten gerealiseerd wordt en aangekocht is door de gemeente.

winnend ontwerp:

"Vrijheid is een grondrecht. Generaties voor ons hebben hiervoor gevochten. Het is belangrijk om dit recht te bewaken, en dat we moeten bewaken voor de toekomst. Voor onszelf, voor elkaar en voor de toekomst van onze kinderen."

Vier woorden vormen een tijdloze kern van vrijheid. Deze woorden worden in een bronzen plaquette gegoten. Een materiaal dat al vijfduizend jaar wordt gebruikt en minstens even lang zal kunnen voortbestaan om dit grondrecht te verzegelen."

Cultuurhistorisch erfgoed WW2 en reenactment

Onze gemeente en regio kent een aantal reenactment verenigingen met vrijwilligers die er op zijn gericht voertuigen en rekwisieten uit de tweede wereldoorlog in stand te houden en te tonen als zijnde cultureel-historisch erfgoed, ook voor educatieve doeleinden. Naast Liberty Maastricht en Red Horse uit Gronsveld waren ook Rekwisieten Commissie Koninklijke Landmacht met haar historische voertuigen, de Stichting Koepel Veteranen en anders Geüniformeerde Organisaties Limburg en Netwerk Veteranen FNV aanwezig op de feestweide.

De nationale Start was uiteraard het podium voor deze verenigingen en aanverwante instanties om zich te presenteren op de feestweide en deel te nemen aan het programma in vrijwel al haar onderdelen in Mesch en omstreken. Deze verenigingen met hun vrijwilligers zijn vaste samenwerkingspartner van- en publiekstrekker voor de gemeente. Zonder hun bijzonder waardevolle betrokkenheid en inzet zou de start van de nationale viering van 80 jaar Vrijheid niet die beleving en sfeer hebben gekregen zoals nu het geval is geweest.

Hun aanwezigheid op de feestweide werd muzikaal omlijst door bij die periode passende muziek van het Reünie Orkest Limburgse Jagers en zangers [REDACTED] uit Engeland.

80 jaar
7 vrijheid

Nationaal Comité
4 en 5 mei

provincie
Limburg

gemeente
Eijsden-margraten

liberation
concert

In dit kader was het tijdelijk of 'pop up' museum in de voormalige basisschool van [redacted] een mooi voorbeeld van het behoud en tentoonstellen van cultuurhistorisch erfgoed op initiatief van het Bevrijdingscomité Mesch. In het museum werd een breed scala van militaire voorwerpen uit WW2 van verzamelaar [redacted] uit de buurgemeente Voeren tentoongesteld.

Ook de dagen na 12 september heeft het museum – zoals eerder al aangegeven – buiten verwachting veel toeloop gehad, ruim 1200 bezoekers. Het Bevrijdingscomité [redacted] gaat naar aanleiding hiervan bezien of er geen mogelijkheden kunnen worden gevonden voor een permanente huisvesting en trekpleister.

De belangrijke en zeker ook omvangrijke verzameling zou op die manier worden behouden voor de toekomstige generaties. Dit initiatief staat overigens los van de recente toezegging van de gouverneur aan Provinciale Staten om in beeld te brengen wat er momenteel al in Limburg wordt gedaan om de Tweede Wereldoorlog te herdenken en of er daarnaast nog behoefte is aan een experience center.

Het Liberation concert

De organiserende stichting van het liberation concert is al in een vroegtijdig stadium gevraagd of het concert kon worden verplaatst van de traditionele zondagmiddag naar de donderdagavond op 12 september. Op die manier kon de focus - zowel voor bezoekers als organisatorisch - volledig worden gelegd op één totaalprogramma op één dag. Het stichtingsbestuur heeft meteen hun volmondige medewerking verleend waardoor het concert op de Amerikaanse begraafplaats en de nazit in het gemeentehuis een mooie en waardig afsluiting kon vormen in het geheel en programma van die dag.

Hoewel de weergoden ons die avond minder gunstig waren gestemd kan op een bijzondere mooie uitvoering van het liberationconcert op de Amerikaanse begraafplaats worden teruggekeken.

Symphonie orkest philzuid stond samen met het Brabantkoor op het podium. Zij brachten een modern/klassiek programma. Philzuid speelde onder leiding van chef-dirigent [redacted] met een keur aan solisten en het Brabantkoor, een indrukwekkend en divers programma met werken van onder andere [redacted] en [redacted]. Speciale medewerking was er van soliste [redacted] die 'We'll meet again' van [redacted] ten gehore bracht. Daarnaast werd de avond geopend door de binnenkomst van het vrijheidsvuur door Atletiek Maastricht met kinderen uit de gemeente Eijsden-Margraten en soldaten van de 101st Airborne divisie. Er werden twee bijzondere verhalen verteld over gevallen bevrijders, er was is een bijzonder eerbetoon aan een bevrijder van de Old Hickory Divisie, [redacted] en er werd een 'spoken word' door een studente van het United World College voorgedragen. Heel bijzonder en eervol was het feit dat de uit de gemeente Eijsden-Margraten afkomstige bariton [redacted] de volksliederen van Nederland en Amerika heeft gezongen.

Na afloop van het concert vond een receptie plaats in het gemeentehuis om elkaar te ontmoeten en terug te kunnen kijken op een indrukwekkende en geslaagde dag vol 'kippenvelmomenten'. Door onder andere de voorzitter van het NC 4 en 5 mei, de heer [redacted] werden mooie bedankwoorden uitgesproken. Veteraan [redacted] 103 jaar oud, gaf daarbij nog een spontane muzikale serenade op zijn sopraansaxofoon.

Samenwerking & burgerparticipatie

De samenwerking om te komen tot een geslaagd evenement bestond uit een groot aantal grotere en kleinere samenwerkingspartners. Vanuit die samenwerkingspartners zijn er met name vanuit de gemeenschap van Mesch - waaronder uiteraard het Bevrijdingscomité Mesch - burgerinitiatieven ontwikkeld en ook daadwerkelijk uitgevoerd, zoals het pop up museum, het bloementapijt bij de kerk, presentaties door basisschoolleerlingen, verhalen van ooggetuigen uit Mesch, een gedichtenbundel en exposities in het feestpaviljoen op de feestweide en in het provinciehuis.

De samenwerking ter voorbereiding en uitvoering van het evenement was zeer breed en divers waarbij kan worden gesteld dat het enthousiasme, met als doel een mooi evenement te organiseren, breed werd gedragen.

Vanuit de gezamenlijk organiserende overheidspartijen, zijnde de gemeente Eijsden-Margraten, de provincie Limburg en het Nationale Comité 4 en 5 mei is - zonder uitputtend te willen zijn en meer om een beeld te geven - samengewerkt met:

- Het Bevrijdingscomité Mesch;
- De Dienst Koninklijk Huis;
- Rijksvoorlichtingsdienst;
- De Amerikaanse ambassade en andere ambassades;
- De nodige hulp- en veiligheidsdiensten (o.a. Kmar, politie/brandweer/GHOR enz.);
- De vereniging Liberty Maastricht, Red Horse en Rekvisieten Commissie Koninklijke Landmacht (historische voertuigen en re-enactment);
- Veteranen van Nederlandse missies;
- De Stichting Limburgs Landmarkt Mesch;
- Hoveniersbedrijf [REDACTED];
- Pastoor [REDACTED];
- Eigenaren in Mesch die hun gronden ter beschikking hebben gesteld;
- De openbare basisschool in Mesch;
- De basisscholen in Eijsden-Margraten;
- De Old Hickory Association [REDACTED] stichting Mission Margraten Plus en Best Defence voor de begeleiding en ontvangst van de veteranen als onze eregasten;
- Al onze harmonieën en fanfares (HAFA);
- De Stichting Eerbetoon en de ABMC voor het Liberation concert;
- Atletiek Maastricht en de Maasrunners voor het vrijheidsvuur;
- [REDACTED] als ceremoniemeester;
- [REDACTED] Entertainment Productions en [REDACTED] (productie ceremonie);
- De NOS;
- Omroep L1;
- Kasteel Mheer/Familie [REDACTED];
- Pro Demos;
- [REDACTED];
- en vele anderen.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

gemeente
eijsden-margraten

**liberation
concert**

Openbare orde, veiligheid en mobiliteit

Vrij snel werd duidelijk dat er behoorlijk moest worden opgeschaald voor wat betreft het onderdeel Openbare Orde en Veiligheid (OOV) en Mobiliteit van de organisatie. Met name door de specifieke locatie-omstandigheden en de toegenomen veiligheidsrisico's in zijn algemeenheid werd het inrichten van een gedegen veiligheidsplan (inclusief mobiliteit) absoluut noodzakelijk. Het organiseren van een dergelijk evenement in een klein dorp met grote publieks- en aantrekkende werking door een programma met hoge gasten, nationaal en internationaal, brengt onmiskenbaar risico's met zich mee die op zorgvuldige wijze moesten worden vastgepakt.

Het zou te ver voeren om diep en gedetailleerd in te gaan op dat veiligheidsplan. In samenwerking met de nodige hulp- en veiligheidsdiensten en ander samenwerkingspartners is gekomen tot een veiligheidsplan om de veiligheid van bezoekers en gasten en de openbare orde zoveel mogelijk te waarborgen en om de verkeerstromen zo goed mogelijk te kunnen verwerken.

Gaandeweg de voorbereidingen en organisatie werd eveneens duidelijk dat dit onderdeel een grote impact zou hebben op de operationele voorbereiding, uitvoering en organisatie van dit evenement in vrijwel al zijn onderdelen. Daarbij kan worden gedacht het uitnodigings- en toegangsbeleid, het screenen van medewerkers en leveranciers, de verwachte verkeerstromen door- en het parkeren van voertuigen door de inwoners van Mesch, medewerkers, bezoek en gasten. Dit heeft geleid tot een groot en breed scala van allerlei maatregelen en eisen ten aanzien van de veiligheid die van invloed waren op de organisatie en operationele uitvoering van dit unieke en eenmalige evenement. Preventieve maatregelen bestonden uit cameratoezicht, preventief fouilleren, drone detectie, maximaal bezoekersaantal, gesloten luchtruim, vluchtroutes, parkeerplaatsen, busvervoer, toegangscontrolle, bomcheck enz..

Voor wat betreft openbare orde, veiligheid en mobiliteit kan gelukkig worden teruggezien op een dag zonder veiligheidsincidenten en anderszins zaken waarbij de veiligheid van publiek en gasten in het gedrag zou zijn geweest of gekomen. Achteraf kon ook worden vastgesteld dat openbare orde en veiligheid een grote impact heeft gehad op de organisatie en uitvoering van een dergelijk evenement, uniek in zijn uitvoering en locatie. Vanwege de omvang en complexiteit van maatregelen verliep 'achter de schermen' veel wél- maar zeker niet alles vlekkeloos, met name op operationeel vlak c.q. detailniveau. De organisatie was hierop voorbereid en waar nodig kon doorgaans snel en adequaat worden geschakeld of worden geïmproviseerd.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

gemeente
Eijsden-Margraten

**liberation
concert**

De kritische opmerkingen hadden met name betrekking op de uitvoering van maatregelen voor mobiliteit en veiligheid. Zo waren er ook minder bezoekers dan voorzien, door alle maatregelen, en op de feestweide was de scheiding tussen publiek en activiteiten in eerste instantie te strak terwijl in het evenementenpaviljoen iedereen door elkaar liep. Hieruit blijkt dat een goede en eenduidige instructie vooraf aan medewerkers essentieel is.

De evaluatiegesprekken met de belangrijkste samenwerkingspartners geven een eenduidig samenvattend beeld: Hier en daar waren operationele tekortkomingen c.q. verbeterpunten maar voor het grote publiek en gasten was het een geweldige uitvoering van het evenement waarbij betekenis is gegeven aan Vrijheid, Vrede, Democratie, Rechtsstaat en 80 jaar Vrijheid in het bijzonder en dat op een bijzondere locatie.

Al met al kan - vanuit het oogpunt van organisatie - worden geconcludeerd dat het organiseren van een evenement op deze schaal en/of met hoge gasten en veel publiek, veel, ingrijpende en onvermijdelijke veiligheids- en mobiliteitsmaatregelen met zich meebrengt. Dit evenement was dan ook in niets meer te vergelijken met 70 jaar en 75 jaar Vrijheid.

Lokale economie

Voor wat betreft dit aspect kunnen we kort en duidelijk zijn. Bij de organisatie en uitvoering van het evenement is zeer bewust en zoveel mogelijk een beroep gedaan op de lokale economie c.q. lokale ondernemers. Zoals dat is vastgelegd in het geldende inkoop- en aanbestedingsbeleid en met inachtneming van de citta slow filosofie die we als gemeente Eijsden-Margraten ook bij dit evenement zoveel mogelijk wilden uitdragen. Al terugkijkend en gebaseerd op reacties en diverse evaluatiegesprekken kunnen we spreken van een mooi en enthousiast samenspel tussen inwoners/vrijwilligers, medewerkers, ondernemers en andere instanties. Goede voorbeelden zijn de goede samenwerking met [redacted] hoveniersbedrijf, kunstenaar [redacted] horecabedrijf De Laethof en het gebruik van streekproducten en materialen van lokale leveranciers.

Communicatie

Specifiek voor de communicatie 8 jaar Vrijheid is in de voorbereidende fase van het evenement een communicatieplan opgesteld. De communicatie werd samen met provincie Limburg en het NC 4 & 5 mei opgepakt en uitgevoerd. Ook hier was een sterke samenwerking tot stand gekomen.

Omdat de gezamenlijke communicatie van deze drie partijen zich met name richt op communicatie met pers, partners en genodigden is een aanvullend een communicatieplan opgesteld waarin de communicatie met inwoners van Mesch, bezoekers en andere geïnteresseerden (inwoners Eijsden-Margraten en daarbuiten) centraal stond. Daarbij kan worden gedacht aan het informeren over:

- Aanleiding en belang van herdenking/ viereen 80 jaar vrijheid;
- Bereikbaarheidsinformatie;
- Programma;
- Toegankelijkheid;
- Betrokkenheid creëren.

De kernboodschap was gebaseerd op de kernboodschap van het NC 4 en 5 mei die vervolgens ook door de provincie en gemeente is omarmd en uitgedragen:

“Vrijheid deel je met elkaar, van generatie op generatie en over grenzen heen. Als Provincie vinden we dat erg belangrijk, want onze vrijheid moet gewaarborgd blijven. Juist wanneer vrijheid op veel plekken zo onder druk staat. Hierbij betrekken we alle inwoners van Limburg, onze buurlanden, maar met name onze jongeren. Zij zijn degenen die de verhalen over vrijheid door gaan geven. Bovendien moeten we samen onze verantwoordelijkheid nemen en zorgen dat de vrijheid, waar zovelen hard voor gevochten hebben, niet ten koste gaat van anderen. Op deze manier kan elke inwoner van Limburg zijn wie hij of zij wil zijn, nu en in de toekomst.”

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

Door middel van een breed scala aan middelen is de communicatie uitgewerkt. Een overzicht van de middelen:

Gemeentelijke middelen:

1. Gemeentelijke website (via www.eijsden-margraten.nl/80jaarvrijheid)
2. Digitale nieuwsbrief
3. Gemeentepagina('s) in De Etalage
4. Social mediakanalen (Facebook, Instagram en LinkedIn)
5. Van Harte Eijsden-Margraten
6. Aankleding gemeente
7. Brief inwoners Mesch

Gezamenlijke middelen (provincie, NC 4 en 5 mei)

1. Persberichten
2. Social media Provincie Limburg (X, Facebook, Instagram, LinkedIn)
3. Website www.limburg.nl
4. Nieuwsbrief Provincie Limburg
5. Social media NC 4 en 5 mei
6. Website www.4en5mei.nl
7. Nieuwsbrief 80 jaar vrijheid
8. NC 4 en 5 mei magazine

Bij de uitwerking kan worden gedacht aan:

1. Gemeentelijke website > projectpagina te bereiken via www.eijsden-margraten.nl/80jaarvrijheid
2. De digitale nieuwsbrief gemeente Eijsden-Margraten
3. Gemeentepagina('s) in De Etalage
4. Social mediakanalen
 - Gemeentelijke facebookpagina
 - Gemeentelijke instagram
 - Gemeentelijke LinkedInpagina
 - Instagrampagina 80 jaar vrijheid Eijsden-Margraten
 - Facebookpagina Liberation Eijsden-Margraten (samen met Liberation Concert)
 - Van Harte Eijsden-Margraten
5. Aankleding gemeente
 - Lantaarnpaalbanieren
 - Vlaggen
 - Doeken op diverse locaties in Mesch en rond het Caltex tankstation.
6. Informatieavond en huis-aan-huis informatiebrieven inwoners Mesch

De informatieavond op 3 juli 2024 voor de inwoners van Mesch op locatie en ook de huis-aan-huis informatiebrieven werden door de inwoners van Mesch zeer gewaardeerd waarbij de burgemeester en ambtenaren tekst en uitleg gaven en inwoners vragen konden stellen. Zeker ook mag worden opgemerkt dat mede dankzij het Bevrijdingscomité Mesch en betrokken inwoners uit Mesch de voeling en contact tussen- en met de gemeenschap van Mesch optimaal is verlopen, ook qua communicatie.

Kranten en andere media

Van Heuvelland Vandaag tot de Volkskrant en zelfs media als de Beaumonde wisten Mesch te vinden. Onderstaand overzicht is zeker niet compleet, maar geeft wel een mooie indruk:

- NOS 80 jaar WOII | NPO Start
- Interviews met de burgemeester door diverse omroepen
- Begin van Nederlandse bevrijding herdacht in Mesch (nos.nl)
- Viering van 80 jaar bevrijding in Nederland van start in Limburgse Mesch (nos.nl)
- TERUGLEZEN | Koningspaar in Mesch voor 80 jaar vrijheid - De Limburger

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

- Kamervoorzitters bij start viering 80 jaar vrijheid - Eerste Kamer der Staten-Generaal
- Generaal [redacted] in Mesch: "80 jaar vrijheid, het is aan ons die te behouden" | Nieuwsbericht | Defensie.nl
- Goedemorgen Nederland | NPO Start
- In Mesch start morgen een nationaal feestjaar: 80 jaar vrijheid! | NPO Radio 5
- Wat gebeurde er precies 80 jaar geleden in het Limburgse Mesch? | NPO Radio 5
- Start van viering van 80 jaar vrijheid | Tweede Kamer der Staten-Generaal
- Nationale start 80 jaar vrijheid | Activiteit | Het Koninklijk Huis
- [redacted] en Jo ontmoeten het koningspaar in Mesch (heuvellandvandaag.nl)
- Koningspaar bezoekt Mesch (heuvellandvandaag.nl)
- <https://youtu.be/j40mQ0TdZQE> 12 september 2024: de start van de nationale viering 80 jaar vrijheid - MAX Vandaag
- De laatste bevrijder van Zuid-Limburg: 'Ik ben absoluut geen held' | Trouw
- De viering van 80 jaar vrijheid begint in Mesch met een confettikanon | Trouw
- Koningspaar rijdt met Amerikaanse veteraan naar Mesch (ad.nl)
- Handvol mensen verzamelt zich in Mesch voor 80 jaar vrijheid | Eijsden-Margraten | AD.nl
- Terugkijken: Liberation Concert Margraten - L1
- Terugkijken: 80 jaar vrijheid in Mesch - L1
- 80 jaar vrijheid - L1
- 80 jaar vrijheid in Mesch gevierd: [redacted] moeder maakte bevrijding mee (hartvannederland.nl)
- [redacted] en [redacted] bij nationale start 80 jaar vrijheid | Beau Monde
- Nationale start 80 jaar vrijheid in Mesch met koningspaar – Vorsten
- [redacted] valt op in sprookjesachtige jurk met giga haaraccessoire (jan-magazine.nl)
- Koninklijk paar bij nationale start van 80 jaar vrijheid - Blauw Bloed (eo.nl)
- De bevrijding van Nederland begon met koehandel in de boomgaard van boer [redacted] (volkskrant.nl)
- In het Limburgse Mesch begon de bevrijding van Nederland met de Amerikanen van The Old Hickory | de Volkskrant
- De viering van 80 jaar vrijheid begint in Mesch met een confettikanon | Trouw
- Jongeren krijgen grotere rol bij tachtigste herdenkingsjaar Tweede Wereldoorlog: 'Hoe willen jullie herdenken?' | Trouw
- De laatste bevrijder van Zuid-Limburg: 'Ik ben absoluut geen held' | Trouw

Onze onlinecommunicatie

Website: 8162 paginaweergaven, 4792 unieke weergaven > waarvan de piek ligt tussen 12 en 15 september (2.760 unieke weergaven in die periode)

3 terugblikken op social media:

- Facebook: samen meer dan 6.000 personen bereikt
- Instagram: samen meer dan 1.500 personen bereikt
- LinkedIn: samen meer dan 11.000 personen bereikt

2 digitale nieuwsbrieven met een vooruitblik en terugblik zijn door meer dan 2.000 personen ontvangen.

Het uiteindelijke resultaat is dat de Nationale start van 80 jaar Vrijheid in Mesch - naast de live uitzending op NPO uiteraard - veel en positieve media-aandacht heeft gehad, nationaal en internationaal. Een leerpunt is dat we als organisatie eigen foto- en beeldmateriaal samenstellen voor een naslagwerk.

80 jaar
vrijheid

Nationaal Comité
4 en 5 mei

provincie
Limburg

gemeente
Eijsden-margraten

liberation
concert

Een wel heel bijzonder verhaal is dat de internationale berichtgevingen over Mesch in de Verenigde Staten hebben geleid tot de ontdekking dat de weduwe van private [REDACTED] nog in leven was, 101 jaar oud. Helaas is zij op 9 oktober 2024 overleden maar ze heeft nog over het erbetoon aan haar echtgenoot in Mesch mogen vernemen. Één dag voor haar overlijden heeft de Purple Heart onderscheiding uit 1944 van [REDACTED] geschonken aan [REDACTED] achterneef van [REDACTED] en aanwezig op 12 september in Mesch.

Andere evenementen

Volledigheidshave kan worden aangegeven dat op de dag vóór de nationale start van 80 jaar Vrijheid, op 11 september 2024, de opening van het pop-up museum in Mesch heeft plaatsgevonden door de burgemeester. Voorafgaand aan die opening is ook de gedichtenbundel, gemaakt door leerlingen van OBS Mesch, gepresenteerd en in ontvangst genomen door wethouder [REDACTED]. Op 13 september 2024 heeft het college van burgemeester en wethouders s' middags een persoonlijke ontmoeting mogen hebben met veteraan [REDACTED] en zijn s 'avonds alle medewerkers van het evenement bedankt voor hun inzet door middel van een barbecue in het evenementenpaviljoen.

Daarnaast zijn er ook nog andere evenementen of bijeenkomsten georganiseerd die weliswaar geen (financieel) onderdeel uitmaakten van de Nationale Start 80 jaar Vrijheid als zodanig maar wel van betekenis waren voor het herdenken en vieren van 80 jaar Vrijheid in onze gemeente en regio.

Zoals 'Crossings Borders' op 6 en 7 september 2024 in Noorbeek, de ceremonie bij het Belgisch Monument te Cadier en Keer op 8 september 2024, diverse kransleggingen in de kernen van Eijsden-Margraten, het Liberty Bell concert door de Marinierskapel der Koninklijke Marine in Maastricht op 13 september 2024, de ceremonie bij het Old Hickory monument en de tickertape parade in Maastricht op zaterdag 14 september 2024, het Liberation weekend van reenactmentgroep 113th cavalry group Red horse van 13 september tot en met 15 september 2024 en de onthulling van een herdenkings-plaquette in Eckelrade op 21 september 2024.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

Financiën

De voorlopige begroting voor dit evenement zag er in december 2023 als volgt uit:

Ceremonie (infra/beveiliging/tent/hospitality etc.)	€ 140.000,-
Middagevenement (dorpsweide Mesch)	€ 45.000,-
Liberationconcert (meerkosten)	€ 50.000,-
Communicatie	€ 15.000,-
Onvoorzien	€ 25.000,-
Externe inhuur	€ 50.000,-
Totale kosten:	€ 325.000,-
Bijdrage provincie	€ 50.000,-
Benodigd	€ 275.000,-

Dit bedrag was geraamd op basis van de kosten van 75 jaar bevrijding, vermeerderd met de inflatiepercentages van 2020 tot en met 2023.

Voor wat betreft de middelen voor 80 jaar Vrijheid heeft de raad op 12 december 2023 ten aanzien van de 2^e BURAP 2023 als volgt besloten:

De algemene reserve als volgt aan te wenden:

“a. € 275.000 te storten in de nieuw te vormen reserve 80 jaar vrijheid, conform de navolgende spelregels:

- Beschikkingsbevoegdheid: College

- Doelstelling: De reserve wordt ingesteld om de kosten die voortvloeien uit 80 jaar vrijheid te dekken. Er is een reserve ingesteld aan gezien de werkzaamheden reeds in 2023 zullen starten en doorlopen tot in 2024. Toevoeging: Vanuit de bestuursrapportage vindt eenmalig een toevoeging van € 275.000 plaats.

- Onttrekkingen: Kosten met betrekking tot 80 jaar vrijheid zullen hieruit worden gedekt.

- Omvang: de hoogte van de reserve bedraagt maximaal € 275.000 Looptijd: De reserve loopt tot 31-12-2024. Via de reguliere p&c producten zal hierover verantwoording worden afgelegd.”

Tijdens diezelfde raadsvergadering is de in het begin genoemde motie aangenomen waarin de volgende kaders zijn opgenomen:

1. de kosten voor de gemeente Eijsden-Margraten voor het eendaags evenement '80 jaar vrijheid' in september 2024 onder geen enkele voorwaarde meer dan 275.000 euro te laten bedragen.
2. in overleg te treden met de provincie om de bijdrage van 50.000 euro te verhogen en onderzoekt de mogelijkheden om overige (overheids)-inkomsten te genereren.
3. de opbrengsten zoals genoemd onder punt twee ten gunste te brengen van de post '80 jaar vrijheid' uit de algemene reserve.
4. ervoor zorg te dragen dat er een gedegen evaluatie plaatsvindt, waarbij vooraf bepaalde criteria worden vastgesteld die samen met de raad worden bepaald, bijvoorbeeld via het presidium.”

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
eijsden-margraten**

**liberation
concert**

Toegesplitst op de punten van de motie kan het volgende inzichtelijk worden gemaakt.

Ad 1:

Ten einde de financiële afhandeling en bewaking van het evenement adequaat vorm te geven is door middel van het gemeentelijk financieel systeem een duidelijke, transparante en eenduidig budgetbewaking vormgegeven. Alle kosten zijn voor rekening van dat specifieke budget in beeld gebracht en gemonitord waardoor het financiële verloop gedurende- en na afloop van het evenement goed in beeld bleef.

Zoals eerder aangegeven had veiligheid en mobiliteit een grote impact op het evenement, niet alleen voor wat betreft de uitvoering maar ook qua kosten. Onderdeel van de goede samenwerking met de provincie Limburg was vanaf het begin ook een periodieke afstemming over het financiële verloop van de organisatie van het evenement. Dit was mede noodzakelijk om binnen de door de gemeenteraad gestelde financiële kaders te blijven, namelijk maximaal € 275.000,- euro kosten voor de gemeente Eijsden-Margraten.

De totale kosten bedroegen € 490.344,43. Dit betekent een overschrijding € 165.344,43 ten opzichte van de in 2023 geraamde kosten € 325.000,-. Dit werd - zoals gezegd - met name veroorzaakt door kosten verbonden aan veiligheid en mobiliteit.

De provincie Limburg heeft als samenwerkingspartner medewerking verleend door 50% van de subsidiabele kosten te betalen in de vorm van een subsidie. Op 5 december 2024 heeft het college van Gedeputeerde Staten besloten om 50% van de subsidiabele kosten € 447.777,51, zijnde € 223.888,76 - te verlenen.

Een van de voorwaarden voor definitieve subsidievaststelling is dat de aanvraag voor vaststelling wordt vergezeld van een controleverklaring van een onafhankelijke accountant. Deze controleverklaring moet voldoen aan het Controleprotocol eindverantwoording verleende subsidies Provincie Limburg.

De controleverklaring van de onafhankelijk account met een definitief kostenoverzicht Viering 80 jaar vrijheid is op 31 maart 2025 ontvangen en is als bijlage van dit verslag toegevoegd.

De totale kosten met een bedrag van € 266.455,67 komen voor rekening van de gemeente (d.w.z. inclusief niet subsidiabele kosten zoals de extra subsidie voor het Liberationconcert € 20.000,- , kosten kunstwerk 80 jaar Vrijheid € 8035,- en factuur onafhankelijk accountant € 3750,-)

Uitgaande van een geraamd bedrag van €275.000,- is dat een surplus van **€ 8.544,33**.

Resumé:

Totale kosten:	€ 490.344,43
Subsidie provincie Limburg:	€ 223.888,76
Restant:	€ 266.455,67
Geraamd voor rekening gemeente:	€ 275.000,-
Daadwerkelijk voor rekening gemeente:	€ 266.455,67
Over	€ 8.544,33

De kosten voor de gemeente Eijsden-Margraten bedragen minder dan € 275.000,- waarmee is voldaan aan dit onderdeel van de motie.

**80 jaar
vrijheid**

**Nationaal Comité
4 en 5 mei**

provincie
Limburg

**gemeente
Eijsden-Margraten**

**liberation
concert**

Ad 2:

Zoals hierboven is aangegeven is de bijdrage van de provincie Limburg aanzienlijk hoger geworden dan geraamd waarmee is voldaan aan dit onderdeel van de motie.

Zeker ook genoemd mag worden dat de provincie Limburg en het NC 4 en 5 mei een aanzienlijke ondersteuning hebben geleverd door middel van personele capaciteit die financieel niet tot uitdrukking kan komen maar wél een aanzienlijke inbreng op dat punt hebben betekend.

Ad 3:

De opbrengsten zoals aangegeven onder ad 1 zullen ten gunste worden gebracht van de post '80 jaar vrijheid' uit de algemene reservewaardoor wordt voldaan aan dit onderdeel van de motie.

Ad 4:

De evaluatiecriteria zijn door middel van een memo voorgelegd aan het presidium en na raadpleging van de raadsfracties akkoord bevonden. Het nu voorliggende evaluatieverslag is daar de resultante van en is voldaan aan de motie op dat punt.

Conclusie

Geconcludeerd mag worden dat:

- De gemeente Eijsden-Margraten met al haar samenwerkingspartners een uniek en memorabel evenement hebben neergezet voor publiek, gasten en media;
- Het evenement is uitgevoerd conform de projectopdracht van het college van burgemeester en wethouders waarbij doel, resultaat en gewenst effect van het programma is bereikt:
 - een mooi en memorabel programma met de focus op 1 dag, 12 september 2024, voor alle leeftijdsgroepen;
 - overdragen en bevorderen bewustwording vrijheidsgedachte door het verbinden van het verleden met het heden v.w.b. vrede, veiligheid en democratische rechtsstaat;
 - bewerkstelligd is dat in het kader van 80 jaar bevrijding een zo krachtig mogelijke uitstraling van de gemeente in totaliteit is uitgegaan en de gemeente Eijsden-Margraten en Mesch in het bijzonder op de (inter)nationale kaart zijn gezet.
- De hoge eisen t.a.v. veiligheid, openbare orde en mobiliteit voor publiek, gasten en medewerkers adequaat zijn ingevuld;
- Dit een uniek en onvergelijkbaar evenement was qua omvang en complexiteit en dat met name het onderdeel veiligheid en mobiliteit grote impact heeft gehad op de operationele uitvoering en de in dat kader opgedane leermomenten;
- De conclusies van de evaluatie als leermomenten worden meegenomen voor de organisatie van toekomstige evenementen en het projectmatig werken binnen de gemeentelijke organisatie;
- Het evenement goed is gecommuniceerd naar het publiek en de media, de betrokkenheid van nationale televisie en (sociale) media was groot;